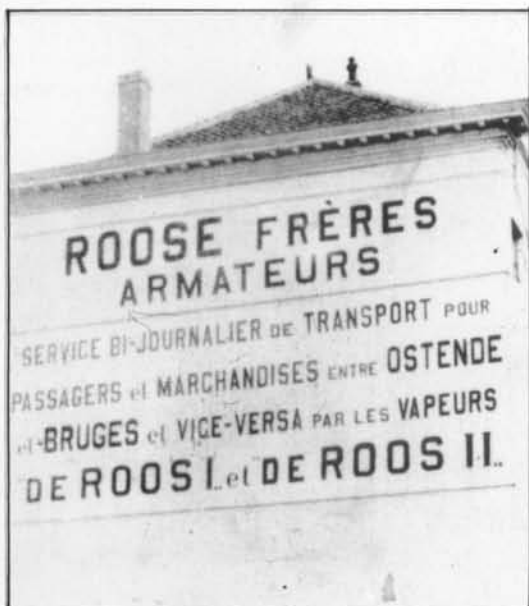

Merkwaardige beelden uit de Oostendse geschiedenis.
De Bargevaart van Oostende naar Brugge en vice-versa.

De stoomboot "De Roos I" die in 1899 in de vaart kwam en de dienst verzekerde tussen Scheepsdale brug en Oostende. Het schip vertrok te 7 uur 'in de morgen en was s' avonds te 17 uur terug. Het schip behoorde toe aan Armand ROOSE die zijn kantoor had te Brugge op de Houtkaai, 4.

De stoomboot "De Roos II" kon in 1906 in de vaart worden gebracht. Hij verzekerde de dienst tussen Oostende en Brugge. Het schip behoorde toe aan Firmin ROOSE die zijn kantoor had in de Christinastraat 104 te Oostende.

Zijgevel van het destijds door de heer Firmin ROOSE bewoond huis in de Slachthuisstraat 5 te Oostende, waarop de firma naam van de gebroeders ROOSE voorkomt. De firma ROOSE heeft de bargedienst op Oostende in haar bezit gehad van 1871 tot in 1921, jaar waarin de heer Firmin ROOSE overleed en de firma haar bedrijvigheid staakte.

Voor meerdere gegevens met betrekking tot de Barges verwijzen wij naar het uitstekende werkje van onze gouvvoorzitter Jos. PENNINGCK, uitgegeven door de Gidsenbond van Brugge en Westvlaanderen en dat als titel draagt "De Barge"

De foto's werden ons ter beschikking gesteld door de heren Robert en Kris ROOSE, kleinzoons van de toenmalige uitbaters.

J.B.D.

MERKWAARDIGE GEBOUWEN TE OOSTENDE.

VAN GEVANG TOT KONINKLIJK LYCEUM.

Ten Z. van de oostelijke helft van de Babylonestraat en uitgevend op de Korte Peperstraat of Aartshertoginnestraat lag een plein dat sinds 1755 als Koolmarkt werd gebruikt. De stad liet hier in 1840/1841 een nieuw gevang oprichten. Het gebouw van 22,5 m. bij 7,5 m. was omgeven door een koer die zelf omsloten was door een zware, hoge muur en ten W. aanleunde bij een hoog magazijn. Op deze wijze kreeg de Babylonestraat een bijna uniforme breedte van 7,5 m. Ten Z. van deze omheiningmuur ontstond een smaller straatje van amper 5 m. breedte, waar twee kleine huizen en een grote pleziertuin op uitgaven. Dit straatje werd in het begin van zijn bestaan als een steeg, een impasse van de Aartshertoginnestraat, beschouwd. Eerst in februari 1867 kreeg dit straatje de naam "rue de la Prison" of "Gevangstraat" toegewezen.

Rond 1980 was het gevang niet langer meer een plaats waar veroordeelden hun straf uitzaten. Het huis van bewaring fungeerde meer als "amigo", als "maison de passage". Zij die, zelfs maar tot één dag gevang waren veroordeeld, werden door de rijkswacht per trein naar Brugge gevoerd om er hun straf uit te zitten.

Van deze evolutie maakte de stad geleidelijk gebruik om in en om de gevangenisruimte het vrijwillig pompierskorps dat tot dan toe over 4 of 5 hulpposten in de stad verspreid lagen gaandeweg te concentreren in en rond het "prison".

In 1880/1881 liet de stad op de koer, tegen de W. gevel van het gevang, een stelplaats bouwen om er de twee stoombrandspuiten op het gelijkvloers te bergen. De rest van de blusapparatuur legde men op de eerste verdieping van dit gebouw, dat, in de toenmalige Vlaamse terminologie bedacht werd met de lange hortende naam "Stadsstoombrandspuytenhuis".

Het brandweerkorps, dat toen nog uit vrijwilligers bestond, voldeed ook niet meer aan de eisen van de tijd. De stad besloot dan ook in 1883 over te gaan naar de oprichting van een korps van 23 man in vast dienstverband. Op 1 januari 1884 trad dit korps in functie. Deze reorganisatie bracht de stad er toe de brandweerkazerne uit te breiden en het gebruik der lokalen te wijzigen. De stad kocht in 1884 het ruime magazijn van Ch. Feys, dat aan de W. zijde van het gevangenisdomein paalde. Dit magazijn was in 1855 nog een Guanoopslagplaats geweest van A. Serruys en diende vanaf 1858 als leerlooierij voor A. Bonnel. Het aangekochte gebouw werd aan de Z.-kant wat ingekort om een betere uitgang te verkrijgen voor de stoombrandspuiten, die op het gelijkvloers werden geplaatst. Hiennaast waren ook stallingen voorzien voor vier paarden. De eerste verdieping werd als magazijn en als werkplaats ingericht. De pompiers kregen als slaapzaal de ontruimde eerste verdieping van het middengebouw toegewezen. Tenslotte knotte men de muurhoeken af op de Aartshertoginnestraat om er poorten aan te brengen.

De uitbouw van deze eerste pompierskazerne kon in geen enkel opzicht bevredigend worden genoemd. Al dadelijk merkte men op, dat de brandweer er veel te eng behuisd was. De stelplaatsen voor de twee

stoombrandspuiten en de armbrandspuiten boden te weinig ruimte. Droogkamers ontbraken. Ladderstelsels moesten in open lucht op de koer blijven liggen. De slaapzaal van de pompiers was te klein om er nog tafels en stoelen te kunnen plaatsen. Het korps bezat niet eens een turnzaal noch een oefenterrein.

Om nu een ruimer en moderner opgevatte kazerne te kunnen oprichten die direct op de brede H. Serruyslaan zou uitgeven, kocht de stad in 1899 vier huizen op langs deze laan gelegen, bezuiden de Babylonestraat o.a. het hoekhuis, het gekende estaminet "In 't Hof van Belofte". Plannen, bestek, lastenkohier voor de bouw van de nieuwe kazerne tussen de H. Serruyslaan, de Babylonestraat en de verbrede Aartshertoginnestraat kwamen in het voorjaar 1903 klaar. Maar in oktober 1903 achtte de stad het geraadzaam dit bouwprojekt nog enige tijd te laten rusten. Een drietal argumenten leidden haar tot dit besluit.

Allereerst schikten de hoge bouwkosten van deze kazerne haar enigszins af. Men kwam ook tot het inzicht dat, in het raam van de konstante uitbreiding die de stad naar het westen nam men beter een nieuwe kazerne in het Westerkwartier zou bouwen. Tenslotte en doorslaggevend was het feit dat er meer dringend uit te voeren werken waren zoals, de uitbreiding van het rioolnet en de verbetering van het drinkwatersysteem.

De lokale pers bleef de voordelen onderlijnen van de bouw van de kazerne op de H. Serruyslaan. Toch zou deze er nooit worden gebouwd. De stad gaf er in 1910 de voorkeur aan om er de stedelijke betalende meisjesschool, op te richten, die toen nog op de Groentemarkt was gevestigd. Terzelvertijd werd op 22 februari 1910 een nieuw plan van aanleg goedgekeurd waarbij beslist werd alle huizen en achterhuizen van de Babylonestraat te onteigenen en de straat op te slorpen in het nieuw schoolgebouw. Men achtte het verdere bestaan van de Babylonestraat overbodig nu de Ooststraat tot in de H. Serruyslaan was doorgetrokken. De stad had de planning van de schoolbouw zo voorzien, dat er nog heel wat percelen bouwgrond langs de aanpalende straten zouden kunnen verkocht worden, om de kostprijs van de nieuw te bouwen stadsschool zoveel mogelijk te reduceren. Het nieuw plan van aanleg verkreeg eerst de goedkeuring van Minister Van Helleputte wanneer de stad aanvaard had de speelplaats van de school tot op de Aartshertoginnestraat te laten doorlopen. Zo kwam het dat de eerste aanbesteding voor de bouw van de "Ecole Moyenne" eerst kon doorgaan op 14 mei 1914, blijkbaar zonder succes. Een heraanbesteding moest uitgeschreven worden die op 14 juni 1914 plaats vond. Kort daarop brak de Eerste Wereldoorlog uit en van de bouw kwam niets terecht.

Van in de eerste maanden van de Duitse bezetting kreeg het stedelijk gevang heel wat logiesgasten te herbergen. Bij zoverre dat de Duitsers eind november 1914 de borstelfabriek van We L. Houley uit de Babylonestraat nr 15 tot een annexe van de gevangenis gingen inrichten en de vensters van dit huis die op straat uitgaven lieten dichtmetselen. Op 9 december 1914 werd zelfs de huisbewaarder van het gevang, die tevens brigadier was bij de pompiers, Adolf Dorchain, met zijn familie de deur uitgewezen. Hij kon gelukkig een tijdelijk onderkomen vinden in het leegstaand huis van Richard Schepens, Babylonestraat nr 7.

Na de oorlog werd dan eindelijk in de jaren 1921-22 de Middelbare Meisjesschool door aannemer Smis-Damman opgetrokken.

De inplanting van de "Ecole Moyenne", nu "Koninklijk Lyceum" geworden, had voor gevolg dat een oude, armere, maar kleur- en levensrijke, dicht bevolkte buurt uit het stadsbeeld werd geschrapt. Om hygienische redenen, in het kader van een typische 19e eeuwse saneringspolitiek had men reeds in de zomer 1898 de triestige, krottige huizen uit de Gevangstraat en uit de stegen, die zich uit deze straat vertakken, laten slopen. De gevang- en de Babylonestraat verdwenen maar in 1921-22. Eén steegje bleef in die huizenblok bestaan, een laatste stukje levende folklore het "Hol van Plutol" of het "Portje van Hoera" (wie zal de juiste benaming ooit mededelen?), naast de staminee van Lingier op de hoek van de H. Serruyslaan en de Jozef II straat gelegen.

Wanneer men in maart 1922 de zware muren van het "Oud Prison" neerhaalde vond men in het puin bij enkele zilveren en koperen muntstukken uit de tijd van Leopold I, een bronzen plaat met het opschrift "Leggen van den eersten steen, den 7 december 1840 door Mr Jan van Iseghem, Burgemeester, Pieter van Hercke vader en zoon, Bouwmeesters, De Knuydt, Schepen".

Wie onder het personeel of onder de leerlingen van het Lyceum denkt er ooit aan dat op de plaats waar zij werken of studeren vóór nog geen zestig jaren een gevang stond, een pompierskazerne en twee al lang vergeten straten? Ja, dat alles is, ook voor hen, voltooid, verleden tijd...

D. Farasyn

Noot van de redactie :

Over de door de heer Farasyn besproken gevangenis bestaat er een schilderij in ons Heemmuseum. Ons medelid, de heer A. Van Caillie, is in het bezit van een zeldzame foto die een gedeelte van de Babylonestraat weergeeft.

- - - - -
DE "MALE" IN DE OOSTENDSE VOLKSMOND.

In zijn zeer interessante voordracht op 25 maart jl. "VIJF KWART EEUW MALE" vertelde konfrater F. Gevaert onder meer over de pakketboot, gebouwd in 1895, die de traagste was van de reeks van drie vaartuigen van hetzelfde type en die daarom, op voorstel van Koning Leopold II, de naam "Le Rapide" kreeg.

Hiermede werd het mij duidelijk vanwaar het gezegde kwam dat mijn grootmoeder zaliger gebruikte wanneer ze het had over iemand die te laat kwam: "dat is een rappiet" (klemtoon op piet en met kort "i" als in het Engels "tip"). Dit gezegde wordt nog altijd bij ons thuis gebruikt. Zodat het tē laat binnenlopen van de trage "Le Rapide" 80 jaar later nog altijd spreekwoordelijk is, althans in mijn familie.

J.H. K.

- - - - -
EEN DANKWOORDJE.

Jeanne Valkenburg, in de onmogelijkheid verkerend persoonlijk allen te contacteren die haar hun sympathie hebben betuigd door hun aanwezigheid op haar huldiging t.g.v. haar 80ste verjaardag, in de Alice Freyzaal ten Stadhuize, op zondag, 15 mei 1977, houdt zij ervan, langs het tijdschrift "De Plate" om, al deze personen van harte te danken.